

PERIÒDICH CATALANISTA

SORTIRA CADA DIUMENGE

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ.—Lluch, 51, 53 y 55 y Sant Francesch, 58 y 60.—BADALONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Badalona, al mes 50 céntims. Fora, trimestre 1'50 pessetas. Número solt 10 céntims.
[Tots los treballs se publican baix la esclussiva responsabilitat de sos autors.]

Vergonya eterna à aquells que, despreciant son idioma alaban lo dels altres.— DANTE

NOSTRE PROGRAMA

Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanes, no sols per estatuhir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organ'sació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutjes y magistrats, y que dintre de Catalunya 's falli en última instancia 'ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volém, en fi la facultat de poder contribuir á la formació del exércit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut quinta ó llevas en massa y esta- blint que la reserva regional foissosa presti servey tant sols dintre de Catalunya.
Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya; aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Aixó es lo que volém, per aixó aném; á n' aixó arribarém á no trigar gaire.—[Del Manifest de «Unió Catalanista» del dia 16 de Mars de 1897].

EMBRUTINT AL POBLE

En nostre terra s' hi han arrelat, 'desgraciada- ment, costums per complert exóticas al caràcter del poble catalá.

Aquestas son las exageradas aficions que per los cafés-cantants senten mols fills de Catalunya, fent que fins los establiments públichs que no tenen aquest caràcter, els seus amos es vegin obligats á cambiar el modo de ser de la casa, si es que no están conformats á perdre la parroquia.

El género que 's representa en los cafés dits, ha vingut importat de l' altre part d' el Pirineu, de la vehina República y de l' altre bandada del Ebre. Els conquistadors que volian desnaturalisar nostre terror, han conseguit en part son objecte, puig mol- tas de las costúms que donan caràcter al poble cas- tellá, en apariencia semblan naturals entre nosal- tres.

En el plá de Barcelona que la població resulta cosmopolita perque 'ls séus vehins son fills de dife-

rentas nacionalitats y per lo tant cada acoblament de fills d' una mateixa terra caracteriza son modo de ser; es ahont per las naturals relacions dels cata- lans y forasters més s' han encomanat als primers costums y vicis que may habían sigut séus.

Els aristócratas y richs saben vestir els llocs ahont se celebran concerts d' aquesta mena ab un luxe extraordinari pera que la súa alta gerarquia no sofreixi menyspreu al assistirhi. Aixís veyém es- tabliments ahont els diners hi han sigut llensats á cabassos sols pera que hi vagi á lluhir el vici repre- sentat principalment per las horissontals de rango y pel joch.

En aquestas casas es fan els criminals com en Siscar, que fa cosa de dos anys assasiná á sa mare y es l' escola dels grans estafadors quant ja estan arruinats á conseqüencia del joch.

També els trevalladors troban llocs pera em- brutirse y desnaturalisarse.

En las grans barriadas obreras son cada dia més los establiments de begudas qu' els dijous, dissap-

tes y diumenges, per un preu baratíssim, donan begudas alcoholisades y el seu corresponent concert per una *estrella* de baix vol, etmatzinant el cos y al ensemps embrutint l'ànima dels obrers que pera distreures del seu treball penós, hi concorren.

Pro lo qu' indigna més es qu' els polítichs que tenen influència dintre la classe obrera, no procurin allunyarla d'aquets llocs, en bé de la educació d'ella que tant pregonan y per la quina no procuran pas.

Durant aquests darrers dies hem vist qu' un diputat *redentor*—d'aquells dels 35.000 vots—junt ab un ex-diputat y ex-quefe revolucionari, es van interessar prop del Governador de Barcelona pera que retirés una ordre de tancament d'un café-concert de la vehina Ciutat.

¡Y com no, si moltes vegades els cafetins dels aforas de Barcelona, ahont es diverteix á la concurrència ab *cante y baile flamenco*, hi han rebut grans ovacions els que avuy passen per redemptors del obier, predicant sobre la mateixa tarima en que la *cantaora* potser feya poca estona había donat las *pataitas* indispensables en aquets cassos!

Es natural, donchs, que 'ls lliberals (?) *amigos* dels obrers, protegeixin els cafés cantants, malgrat ser llocs de corrupció, ja que semblan apropósit pera pescar incautes, que res mes son aquells que votan lo que s' els mana votar sense protestar; com digué en lo seu *ikase* en Lerroux.

Y ara que no 's digui qu' al anar en aquells llocs á fer propaganda, es per educar al obrer, puig es prou sapigut que sols l' hi explican els seus drets no recordantli may els debers.

No l' hi recordan que deu educarse.

J. M.

MEMORANDUM

En lo periódich «*La Veu de Catalunya*» com també en lo «*Diario del Comercio*» quin corresponsal ó redactor d'aquí, acostuma estar ben informat en assumptos municipals, s' es publicat qu' en la sessió que lo dimecres d' aquesta setmana tingué l' Ajuntament, los regidors assistents donaren per unanimitat un vot de censura al alcalde, qui ja lo dilluns havia presentat sa dimissió.

¡Senyors regidors, no fem comedia!

¡Poble de Badalona, no 't deixis enganyar!

Com sia que tot es de temer d' aquesta mena de gent que per medi d' actas d' eleccions que no tingueren lloch, se son fet regidors pera seguir la tasca comensada per son amo y senyor, qui per altre part ha de respondrer ben aviat de sos actes en lo «primer de juliol», cal reflexionar pera no servir de instrument inconscient d' aquesta patuleya.

S' acosta lo «primer de juliol» y han de menester quartos pera sortir en bé.

Quan administravan los consums podían disfrutar de regulars quantitats. puig dihent cobrat un, en lloch de tres realment cobrats, ne quedaban dos nets y pelats puig ja cuydaban de que las entradas de las especies subjectes á consums, sols fossin per un, en lloch de tres.

Are ab motiu del arrendament sols poden cobrar poca coseta y encar aquesta está subjecte á *controle*, puig han de petar igual lo cobrat pel Ajuntament ab lo pagat per l' arrendatari.

D' altre part lo compromís contret ab l' arrendatari de pagar 75000 pesetas á plassos, contra lo previst y manat per la Llev de Consums, pot esser causa de que demá s' exigesca als regidors responsabilitat particular en sos propis bens; com també una nova situació podria no regoneixer al arrendatari un crèdit pera lo quin s' hagués pactat malament ó en perjudici de tercer.

Resulta de tot aixó que 'ls convé:

Primer.—Fer quartos pera atendre perentóries necessitats.

Segón.—Rescindir l' arrendament:

(A) —Pera poguer fer quartos

(B) —Pera que, havent ja obert l' ull lo poble, no 's trobin demá qu' ab sos bens tinguin que pagar com tart ó d' hora haurán de pagar los que fa poch sortiren.

Medis pera conseguir lo que 's desitja y fins tornar á embaucar bona part del poble, que sempre bada.

Puig qu' en Suñol ab tot y s' abnegació y llealtat per la causa no en sab prou: cal posarhi un altre.

Després dir que sas explicacions respecte á consums no satisfán y propalant que son desitj es treurer l' ingnomiosa administració de consums arrendats, soliviantar los ánims, fer mourer soroll, cridar, cremar duas ó tres barracas y apareixent com á pacificadors y fonamentantho en *cas de forsa major*, conseguir que 's recindeixi l' arrendament, s' en encarreguin novament ells y tinguin aixis quartos llarchs y apareixin qu' ells han tret l' arrendament, essent aixis qu' ells ne son causa.

Además quant per sota ma ells empenyin pera cremar barracas, de passada fer caurer la paret del clós ó trós de terra qu' han cercat á la platja cantonada del carrer de Mar y fer grans demostracions de joya por la práctica de *justicia popular*...

¡Que 'ls vindria bé qu' aquest projecte 's portés á felis terme!

¡Badalonins, no vos deixeu enganyar!

QUIRSE BESORA

D' AGRICULTURA

INFLUENCIA DE LA LLUNA

Es tan corrent la suposició de que la lluna té forta influència sobre los vegetals, que molts pàgines tenen com article de fé lo sembrar ó deixar de sembrar en determinats quarts de lluna. Tot es obra de la imaginació puig ni la ciència ab sos estudis, ni la pràctica en lo cultiu de las terras per personas qu' han volgut probar lo fonament d' aytal influència llunàtica, han donat poch ni molt resultat á favor de la lluna.

¿De que vé aquesta mena de superstició?

Segons Plinio, autor llatí, nascut en lo primer segle de nostra era, en aquell temps hi hagué un sabi qu' afirmaba la influència de la lluna, y aquest mateix sabi professaba las creencias més supersticiosas que lo temps s' ha cuydat de desvanecir.

Prenent per fonament las ideas d' aquell temps, Plinio aconsella «que las fabas sian sembradas en lluna plena, y las lletias en lluna nova»

Cal tenir una fé mol cega pera admetrer sense probas qu' á quatre cents mil kilòmetres separada de la terra, la lluna, pugui en una posició, obrar ventajosamente sobre las fabas, y en altre posició contraria sian las lletias las favorecudas.

També aquell antich autor diu:

«Si 's sembra lo grà pera vendrerlo, cal ferho en lluna plena, mes si 's vol collir grà lliure de corrupció ó malura, cal ferho en altre quart de lluna»

També los antichs creyan en la influència de las estrellas, y deya Plinio:

«Un temps dols y seré, dona á la terra una mena de rosada lletosa y feconda despresa de la via láctea, mentras que la lluna envia una rosada freda que amarga l' humor de la despresa de la via láctea y mata los fruyts tendres»

Cap proba confirma lo esmentat, qu' evidentment se fomenta en concepcions fantásticas y mitológicas sobre la naturalesa de via láctea. Lo mateix antich autor diu:

«Fassis courer los rahims de nit si la lluna es nova, y de día si la lluna está en lo plé»

Contrariament á lo que 'ls antichs creyan, exposarem l' opinió de mestres contemporanis, en agricultura.

La Quintinie en las suas instruccions als jardiniers, diu:

«Jo vos asseguro un resultat igual en vostres sembras, ab tal que la terra sia bona, ben coureuada y las llevors no sian defectuosas. En lo primer dia de lluna, lo mateix qu' en lo ultim, los resultats son igualment favorables»

En Chomel, parlant de la lluna, s' expressa aixís:

«La lluna plena ó la lluna nova, pera res influéix en la jardineria ni en la agricultura. Es una superstició creuer que sia necessari sembrar, podar, empeltar en lluna creixent ó en menguant. Ab mes de quarant' anys d' experiments m' he convensut de que s' enganyan los jardiniers que creuen ab aytals influencias»

En la obra *Cours d' Agriculture* quin autor en Bosc es considerat á Fransa com una autoritat en agricultura, s' hi llegeix lo següent:

«Está ben demostrat per l' observació, que mentres hi hagin totas las circunstancias favorables se pot sembrar, trasplantar, empeltar, podar, tallar arbres, etc., etc., ja sia en lluna creixent, com en menguant ó altre»

En Viilermoz quina experiencia y saber li han conseguit renom en assumptos agrícols, ha volgut personalment comprobar si la lluna tenia influència, y ha sembrat tota mena de llegums y de flors, ha empeltat en tots quarts de lluna, y afirma que la repetida observació y resultat demostran evidentment que la lluna no hi exerceix cap influència.

A tants ensaigs y provas fetas, de quina autenticitat y forsa no cal dptar, vé la ciencia á reforçar arguments pera fer desaparèixer tota superstició.

La ciencia ha demostrat que la lluna no pot obrar ni per sa llum ni per lo seu calor. Recullida sa llum per medi d' un lente d' un metre de diámetro, y concentrada sobre un aparell termo-eléctric, lo calor es ben poch sensible, y en quant á sa llum es tan fluixa, ab relació á la que directament rebém del sol, y la sua acció química es tan poch intensa, que pera obtenir una imatge daguerriana se necessita molt llarch temps.

D' altre part, l' acció de la lluna sobre los vegetals, si fos real, s' exerciria necessàriament en la nit, es á dir, en un moment en que las plantas en general actuan mes calmosas en sa vegetació y están, en cert modo, reposant. Seria aixó una irregularitat que no 's pot admetrer.

També deurian afegir que la influència variaria segons los quarts de la lluna, essent major en lo plé y menor en lluna nova ó en la menguant; com també que la influència seria menor en temps nebulós ó quant los núbols s' interposessin á la sua acció.

Mes ni 'ls sabis ni 'ls agricultors experts han comprovat may aytals variacions. Las únicas causas qu' activan la vegetació son el calor y la humitat, mentres que lo fret y le sequedat l' entorpeixen.

Si es incontestable que lo fenómeno de las mareas del Océa es lo resultat de l' atracció de la lluna combinada ab lo sol, no 's pot admetrer qu' aquesta atracció pugui de cap manera obrar sobre la vegetació.

Hi ha qui diu que com existeixen mareas atmosféricas semblantas á las del Océa, produhidas tal volta per las mateixas causas, no fóra estrany atribuir-las hi certa influència sobre la vegetació. Empró aquestas mareas aéreas son tan débils, que la ciencia sols després de llarguissimas observacions las ha conegudas.

Arago diu que l' acció atractiva de la lluna produheix efectes molt ductuosos sobre nostra atmósfera. Aixís donchs los partidaris de la influència llunatica cal que digan com y de quina manera obra la lluna sobre 'ls vegetals y aixó no ho han dit may y 's pot assegurar que 'ls costaria molt haverho de dir.

Suposant que la lluna exerceix una acció prou

forta sobre la massa gaseosa qu' embolcalla la terra, aquesta acció no podria determinar mes que variacions en la direcció dels vents y produhir ab ells un cambi de temps; mes d' aixó no s' en pot deduhir cap influencia directa de la lluna sobre la vegetació. Com sia que res explica ni justifica la influencia de la lluna sobre 'ls vegetals, pot deduhirse d' aixó que els agricultors y horticultors perden lo temps quan per una suposada influencia que no té cap fonament racional, deixan de fer son treball, ca rpera las operaciones del cultiu no tenen pera que abstenirse per si la lluna está en una ó en altre posició.

UN PAGÉS

NOSTRA FESTA

Hermosissima resultá la festa ab que nostre Centre, solemnisá lo prop-passat diumenge l' inauguració del nou estatge social.

La espayosa sala d' actes resultá petita pera contenir á la nombrosa concorrencia que s' hi acoblá, composta en sa major part de hermosas y distingidas senyoretas.

Ocupá la presidencia 'l president de la *Unió Catalanista* senyor Martí y Juliá, que tenia als seus costats al president y al vocal de la Junta de «Gent Nova», en Casals y en Lleal, al vocal de la Junta Permanent de la *Unió Catalanista*, senyor Monegal y al president del «Aplech Catalanista», senyor Serrat.

En lloch preferent s' assentaren los representants de nombrosas entitats catalanistas, que assistiren á la festa.

Aquesta comensá ab la execució de las composicions «La Nostra Bandera», «Fragment de *La Bohème*» y *Chanson Hongroise*, molt ben executadas al piano per la distingida y hermosa senyoreta Ramona Renom y Amigó, que fou aplaudidissima y obsequiada ab una toya de flors.

També foren molt aplaudits los joves en Gabriel Roget y en Joaquím Casas, que recitaren magistralment las poesias «Sacramental» y «La Sembra».

A continuació las encantadoras germanas senyoretas Agna y Josephina Sanpere, tocaren al piano, á quatre mans, la «Marxa Heróyca», essent també molt aplaudidas y obsequiadas ab toyas de flors.

Seguidament l' obrer Llorens del «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provensals, pronunciá un patriótic discurs en lo quin, després d' un brillant exordi, congratulantse de veure l' interés que las donas prenian en lo moviment catalanista y de remarcar lo convenient que fóra pera la patria catalana que seguissin lo camí emprés, recordá la Historia de Catalunya fixantse en l' actual moviment nacionalista, exposant las ventatjas que en son triomf se logriarian.

Acabá son hermós parlament ab un ¡Visca Catalunya! que fou xardorosament respost per la concorrencia, que aplaudí forsa al orador.

En Bartomeu Bonhome, del mateix Centre, comensá recordant que fa aprop de 200 anys que Catalunya jau esclavitzada baix lo jou del centralisme que anorrea sas millors energias, y que malgrat los esforços fets per benemérits patricis, ferms propagandistas de sanitosa doctrina, no s' ha pogut encara lograr que tots los catalans responguessin á la crida feta pels ayments de la patria á fi de lograr la reivindicació d' aquesta; s' oviran arreu afegí, espurnas d' amor patri, mes encara no ha esclatat la flama, degut á que molts desnaturalisats se'n donan vergonya de dirse nacionalistas y contribuir á lliurar á la patria dels seus opresors.

Posá de relleu la supremacia del Catalanisme demunt de las doctrinas que predican los politichs.

Catalunya vol la autonomia y la obtindrà encara que molt li costi; la volém amorosa com nostras cançons, forta com nostras montanyas y gran com nostre Mediterrá.

Acabá en elocuent período recomanant que no 'ls dolguessin fer sacrificis, puig que ab sanch fou regat l' arbre del que n' ha eixit la actual brotada, y ab sacrificis fou conreuhat. Molts aplausos.

Després d' un descans d' un quart se reprengué l' acte, tocant al piano la senyoreta Agna Sampere, «La Polonesa», de Chopin, ab molta justesa y fent gala d' una exc lent execució que fou premiada per la concorrencia ab molts aplaudiments.

Molts aplausos obtingueren també 'ls joves Pujadas, Sabater y Casals, per l' acert ab que recitaren, respectivament, las poesias «La Ratlla», «La Sardana» y «Devant la sepultura dels Reys Católics á Granada», vegentse obligat en Sabater á recitar, á prechs de la concorrencia, la hermosa poesia «L' Emigrant».

En Joan Font y Rodó cantá ab molt d' acert la cansó «Del cor als llavis», original de nostre company n' Eveli Burrull, que fou rebuda ab grans aplaudiments; l' acompanyá magistralment al piano la senyoreta Renom y Amigó.

Acte seguit feu us de la paraula 'l senyor Monegal, qui comensá demanant benevolensa per trobarse un xich indisposat y pel respecte que li feya 'l públich, puig no acostumat á parlar devant de donas, lo ferho se li feya difícil.

Recordá que farà cosa d' un any se presentá als badalonins junt ab en Laporta, qui primer que ell havia servit de bandera ahont s' acoblessin tots los que volian la llibertat de Catalunya. Afegí que feren abstracció de sas personalitats pera representar sols una idea y que may cregueren que en la lluyta d' allavoras poguessin obtenir lo triomf, que sols se proposavan aprofitar la relativa llibertat que's gosava, pera poguer predicar las sanitosas doctrinas del Catalanisme. Aixó ho lograrém y molta de la llevar sembrada allavoras ja ha germinat; seguim sembrant, continuem la tasca empresa, que si avuy encara no cullim d' a vindrá en que cullirém.

En encoratjadors párraafs recomaná á la dona catalana sia catalanista mes que per sentiment, per convenciment y fins per egoisme. Apoyantse en l'

historia de Catalunya demostra que en los temps en aquesta gosà de llibertat la dona estava en ella mes considerada que en altres països.

Al acabar de parlar lo senyor Monegal grans aplausos ressonaren á la sala una bella estona.

Seguidament parlá lo senyor Martí y Juliá que fou saludat al aixecarse ab una salva d' aplausos. Comensá fent constar que 'ls que día y día bregan contra 'ls obstáculos que s' oposan á la llibertat de Catalunya propagant arreu lo Catalanisme, tenen continuament l' esperit en tensió y quan se troban en situacions com aquelles en mitg d' una festa de pau, quan no s' ha de convencer á ningú y sols emetre los sentiments que son tot seguit compresos y recullits, l' esperit s' esplaya y 's confora dels passats neguits y treballs.

La dona te un interés directe en lo triomf del Catalanisme, té l' obligació absoluta de conéixer y de portar á son esperit la llum del Catalanisme, donchs una de las causas principals del decahiment de Catalunya es la desnaturalisació dels sens habitants y aquesta s' manifesta ab mes forsa en la dona; á ella li cal donchs principalment esmenarse.

En los pobles desnacionalisats los primers síntomas se notan en la dona á la que mancan tots los drets que 'n la societat ha d' exercir; per consegüent ha de portar una vida passiva sense pendre part en l' activa social y sense poguer fruir los goigs dels que compleixen bé 'ls drets que tenen.

Demostrá com los partits polítics quin únich fi es lo de satisfer las concupiscencias dels homes, prescindeixen en absolut de las donas, mentres que 'ls moviments nacionalistas que son de vida y no poden marxar sols perque son complexes, necessitan que la dona portant l' esperit que representa dongui fruyt á la vida social que 's indispensable pera 'l fi 's preté assolir.

En inspirat periodo relata la malestruga que á la llar porta la funesta politica, que 's determinan en fets econòmichs y en guerras, comparantlo ab lo fi del nacionalisme que 's lo benestar de tots y 'l complert esbandiment de la vida. Teniu lo deber afegí, d' estimar á Catalunya que 's la totalitat que expressa vostre modo d' esser, y treballar per ella que al ferho treballaréu per vosaltres.

Cal que penseu sempre en la patria aquesta, patria quin esperit lo veuréu en lo cimall altíssim de sas montanyas, en lo mar á voltas amansit y joganer bressolant farbalans d' escuma y altres imponent y magestuós batent ab indomable fúria lo pedruscam de las costas, en son cel blau y pur los dias serens, com los pobles que tenen llibertat, y negre y tempestuós quan s' apropa la gropa, com los pobles quan lluytan pera esser lliures

Lo sentiréu per tot arreu aquí, en nostres cors que bategan per aquesta patria que hem de deslliurar si volem tenir conciencia de lo que es la llibertat dels homes.

Grans y sorollosos aplausos que duraren forsa estona.

Després de donar lo senyor Martí y Juliá, mercès

á tots los concorrens en nom de la Junta de «Gent Nova» coroná tan patriótica festa nostre magestuós himne tocat al piano per la senyoreta Renom y Amigó y corejat per la concorrencia que s' aixecá á las primeras notas.

En mitg de grans aplausos y viscas á Catalunya finalisa l' acte que com havén dit resultá brillantíssim.

¿EN QUE QUEDEM?

Qu' el periódich *El Rossinyol* en lo de la protesta del arrendament ha perdut la carta de navegar, no 'ns en queda cap dubte. Per acabarnos de convencer hi mancaba tant sols l' article que capsat ab lo títol de *Lo de las firmas* y firmat per en Faustí Nadal, pub ica en lo nombre corresponent al día 20 del que som.

Y es que 'ls de *El Rossinyol* ja fa temps están empenyats en que 'ls creyém tontos ó desvergonyits.

Tothom qui vol sapiguerho,—y 'ls de *El Rossinyol* tenen la obligació d' estarne enterats—ha tingut ocasió d' enterarse de que 'ls representants dels periódichs badalonins acordáren l' acció colectiva contra l' arrendament del impost dels Consums y, com á medi per aixó, exigir las responsabilitats que las lleys senyalan als regidors que distregan los fondos comunals. Pero aixó com á medi, donchs *El Rossinyol* ja deu sapiguer també que exigidas las responsabilitats als regidors culpables, quedaria de fet anulat l' arrendament, donchs aquest—també han de sapiguerho á *El Rossinyol*—existeix perquè 'ls altres *irregularisaren* los fondos.

De manera que encara que 's vulga, no abandonant la llógica y coneixent lo sentit comú, ningú, per tonto que sia, creurá que sols se trevallés pera exigir rresponsabilitats personals y si contra l' arrendament esmentat, bastant solzament llegir la exposició enviada, quin primer paragraf diu:

«Que á causa de trobarse l' Excm. Ajuntament d' aquesta ciutat en descobert en lo pago de drets de consums per cantitats recaudadas corresponents al Tresor, per la Delegació d' Hisenda d' aquesta provincia fou menester arrendar per medi de subasta el citat impost de consums.»

Malgrat aixó, en Faustí Nadal, ab una serietat que fa riure, afirma que *presenciá anormalitats* y que una d' ellas, tal volta la mes grossa, fou la de que GENT NOVA había *tergiversat* lo text dihent que recullia firmas pera la derogació del impost de Consums, quan, segons *El Rossinyol*, sols era contra 'ls regidors que habían gastat en altrás cosas las cantitats recaudadas per compte del Tresor y no satisfetas.

Rahó més estúpida no pot pas aduhirse. Perqué fins suposant que GENT NOVA en realitat hagués tergiversat lo text gera rahó aquesta perquè *El Rossi-*

nyol no portés cap firma? Y si *El Rossinyol* vol que consti aixís, alashoras haurém de convenir ab que *El Rossinyol* está conforme ab l' arrendament.

Y de todas las demès «anormalitats que *presencia*»—segóns diu—en Fausti Nadal, perquè no 'n protestava?

Perqué *El Rossinyol* que assistí á totas las reuniones desde darrers de Setembre del any passat, no ha badat boca fins ara y encara ho ha fet quant s' ha vist atacat directament per sa falta?

Si *Verdad* y GENT NOVA faltáren ¿perque ho callaban? ¿Tant bona voluntat nos portéu? Ningú ho creurá per molt que vos hi esforcéu en demostrarho.

Lo fet es que 'n Fausti Nadal, en representació de *El Rossinyol* va comprometre's á recullir firmas per la exposició aquella, que vingué á totas las reuniones, que no protestá de res y que á la última 'ns va dir QUE NO HABÍAN RECVLLIT CAP FIRMA *perqué ningú hi havia anat pera firmarho*. ¡¡Ni 'ls redactors!!

Y ara cada hù que judiqui.

FRANCISCO X. CASALS.

ORIGEN DEL HOME

(Continuació)

SOLILOQUI

Prescindeixo del mon; procuro acallar mos sentits externs, encar que sens posarhi gran forsa en reduhirlos al perfecte silenci, puig al cap-de-vall son part de ma persona; y si en aquesta soletat, en aquesta inacció sensitiva en que 'm poso, no m' afectan ni 'm destorban las cosas exteriors; empró en los mateixos archs de llum que 's forjan en mos ulls, en la mateixa remor de quietut que produheix mon oïdo, com desitjós d' exercissi, en mitj de tot aixó percibeixo fenòmens y convinch en que aqueixos fenòmens neixen de mí; que no son en realitat del mon que m' volta; mentres que si sona la campana del rellorje, distingeixo lo só y comprench que si bé es funció meua sa percepció, s' ajusta y subjecta á una realitat percibida..... En aixó se m' acut recordar un caball meu: ... y compareix son recort; sa forma, sa figura, sos moviments, tot se 'm presenta, per ser ma voluntat posar sa imatge en moviment;... en tot aixó regonech un fet de memoria; realment distint del caball recordat y del acte de percibirlo en sa realitat; observo també un fet que puch anomenar de memoria espontánea;—puig no he tingut qu' esforcarme pera obtenirlo, ni m' he valgut, de cap art pera retardarlo—.... Tot plegat me plau aplicar alas á *aquest* caball y que voli; .. y se m' apareix ab alas y vola; .. en lo cual distingeixo clarament en mí mateix un acte d' imaginació; y tan positiu, que puch, sens fer altre cosa que sortir d' aquesta inacció, dibuixarlo y pintarlo; res li manca; té contorn, llum y colorit... Are se m' acut, no sé perquè, (ni 'm fa res saberho,) lo binomi de New-

ton, sens cap motiu manifest. ó senzillament per un acte de voluntat; lo cert es qu' apareix lo binomi de Newton; y no sols *quant*, sino *com* jo vuy; recordo los signes de la fórmula escrita, y se m' apareix l' imatge representativa d' una cosa sensible; recordo la relació qu' expressa, y en aquesta relació ja comenzo á *conèixer* ó *sentir* l' idea d' una cosa essencialment impalpable, ingustable, inodorable, inaudible, invisible; noció abstracte pura; empró no per aixó menys positiva, com objecte immediat de la meua contemplació... Després mon pensament passa al camp de la geometria elemental, per certa correlació genérica d' ideas y penso en *lo triangle*, y veig que no es cap triangle; ó bé determino *un triangle*;... y ja se 'm representa en son valor, mes sens dibuix: ja en son dibuix prescindint de la consideració del seu valor, per acte pur d' imaginació... Si vull veurer-lo ab dos angles rectes... no puch; m' esforto pera conseguirho... y no puch:... ma voluntat, tan positiva, la regonech are impotent, sens forsa; trobo en lo sol acte de pensar ab aquest triangle molts fenòmens, noció, recort, representació... etz., ab més una *sanció intelectual* superior á ma voluntat; tot sobre la noció «triangle» res sobre los cossos triangulars... M' aturo á reflexionar que en ma soletat discorro; qu' enllasso ideas; qu' obro per mí; per una acció independent dels objectes en que penso... A tot aixó se m' acut imaginar qu' un dia poden empresonarme y obligarme á que juri lo que no está en mas conviccions jurar; examinant-me regonech que sóch capás de deixarme matar avans que transigir ab una indignitat, y al mateix temps que regonech aixó, y veig que ho sé de cert, vull extremar lo imaginat; vull posarme á proba; vull assegurar-me á mí mateix de que procediria aixís si arrivés lo cas; m' esforto en imaginar lo terrible trànsit de la capella, de la sortida pera lo lloch del suplici; la meua fantasia crea lo seguiment, lo capellá,... lo quadro,... l' instant suprém,... me ratifico;... mes sento qu' una gelada fredor segueix tot lo cos; descubreixo en aquest fet, (entre mil altres fenòmens dignes d' estudi), un cas de relació entre lo moral y lo físich:... un pensament realisat per ma voluntat ha conmogut tota ma persona; ni un nirvi, ni una gota de ma sang s' han sustret á la sua influencia; també per la mateixa sotragada se desprén de mon mateix pensament, la noció que dóna vida á tot lo moral... la noció positiva del «Deber». «Deber»... «deber» .. per associació d' ideas, aqueix «deber» provoca en mí lo recort d' un deute d' uns llibres—quin cambi!—y contrariat exclamo: «demá aniré á pagar lo compte á n' en... quedo aturat; no puch recordar lo nom del llibreter;..... Fivaller..... Beranger..... Espalter..... Baiaquer..... ah! Verdager! Si; Verdager.....

Observo aquí un fet ben positiu de commemoració voluntaria, activa, laboriosa, metódica en son procedir, contingent en son resultat.... Un lleu dolor de ventrell interromp mas reflexions: sé qu' es lo ventre lo lloch de la provocació d' aqueix fenòmen; ho sé perque aquesta part com totas las del

NOVAS

meu cos, forma mon propi ser:.. sento que 'm dol;... lo dolor es lleu y n' obstant, la sua influencia es més notable que la d'altres dolors molt més forts provocats per altres orgues, ¡quina influencia tan singular!... per ella decaych; per ella s'ennubola lo meu cel moral, fins suara tan seré: la mes gran tristesa invadeix tot mon ser; ab gran pesar, meu se 'm presenta lo contingent y lo il·lusori de ma vida; se 'm presentan devant l'eternitat, lo principi y fi de las cosas, la nulitat de l'existencia per llarga que sia; res té ja interès pera mí; fins tinch pere-a de seguir vivint;... mes ¿perque aquest defalliment? ¿qu' es lo que passa en mí sinò un fenomen de la influencia de lo físich en lo moral...? Bah! bah!; vull expansió, vull recordar las escenas més cómicas del teatre modern;... y las recordo; y ma tristesa luig; y m'alegro fins arribar á riurer; y tot sol rich... Consegueixo reaccionarme; y en aquest cambi regonech un cas ben notable y positiu de la influencia de lo moral en lo moral, per un fet de llibertat explícit, indubitable... Mes com veig que tan lluny arribo, comenso á pensar ¿qu' es tot aixó que 's rebull en mon interior?

Per mes que penso en cosas determinadas, jo sento bé que tots aquestos objectes del pensament me son inherents, immediats, que forman part meua; y (si nó...) á veurer...: vull esser jo mateix l'objecte dels meus pensaments; com podrian serho lo recort, la noció ó lo desitj de qualsevulla altre cosa;.. dirigeixo sobre mí mateix aquesta mena de reflector de ma llanterna; coneix qu' estich en lo cap sens esser jo lo cap;... qu' actúa ma rahó per lo cervell sens tenir las propietats del cervell;... que si sembla qu' estich aquí .. aquí, en las tenebras físicas; sento que ní m' enlluerna la claretat moral;... que desd' aquest lloch sens forma, exerceixo jurisdicció personal fins la pell, terme real de ma persona;... y en aquestas reflexions, me sembla que 'm concentro, y lo fenomen va fentse inténs;... inténs;... inténs; comprench que d' aquest fenomen soch tot plegat autor, actor, censor, espectador, teatre y drama; tot idèntich; un tot; tot simple; inmaterial, actiu, lliure. Naturalesa crida: «PROU!!!» —Lo fet de conciencia s' ha complert ab tot son esclat: ¡¡LA MEVA ANIMA S' ES PROCLAMADA A SI MATEIXA!!!

(Seguirá.)

«CIRCOL RECREATIU»

La Junta d' aquest Circol fa sapiguer á tots els socis que 'l prop vinent dissapte dia 5 de Mars tindrà lloch una funció dramática que 's celebrarà en el local del «Teatre Espanyol». Els socis que desitgin invitacions poden avisar al Conserge del mateix avans del dia 2.

Badalona 26 Febrer 1904.

P. A. de la J. D.

Lo Secretari,
JOSEPH MATEU.

Diumenge prop vinent la secció «Lírich Dramática» de l' Agrupació *Patria y Art.* de nostre Centre, celebrarà sa primera funció posant en escena lo drama de 'n Ignasi Iglesias *La Resclosa* y el cuadro lírich en un acte de 'n Satiago Rusiñol y Enrich Morera, *L'alegría que passa*.

**

La Companyia del tranvia d' aquesta ciutat ha establert uns preus reduhits en benefici dels obrers d' aquesta població que trevallen fora.

Ab tal fi desde 'l 5 del corrent regeixen de Badalona á Mongat, de 5 á 8 del matí y de 5 á 8 tarde, costant lo tragecte tots los dias feyners 5 céntims tan d' anada com de tornada.

Per los que d' aquesta van cap á Barcelona ha establert per los trens que surten de las 4'20 á las 6 del matí preus reduhits fins als *Quatre Cantons* costant sols 15 céntims, pro es el cas que 'ls obrers á qui va dirigida aquesta millora tenen de tornar y aleshoras tenen de pagar l' augment que no han pagat lo matí.

Molt nos plauria que la Companyia establís bitllets d' anada y tornada é preus reduhits, ja que de la manera que ara s' executa no resulta tal rebaixa.

Y per últim dita Companyia ha aumentat lo número de trens, sortintne d' aquesta ciutat fins á Barcelona desde las 4'20 matí á las 11 nit.

**

Lo prop-passat dilluns 22 del corrent se reuniren á Casa de la Ciutat de Barcelona los senyors Marial, Buen y Suñol, que son los que forman la comissió encarregada de gestionar la erecció d' un monument á n' en Pí y Margall.

Després de ferse cárrech de tots los acorts presos per aquell Ajuntament encaminats á exaltar la memoria del difunt quefe del partit federal, va creurer convenient la comissió que quedi ben patent que al dedicarli 'l monument se 'l considera sols com á catalá y com á autonomista, deixant apart las demás ideas políticas y religiosas que pogués tenir.

Aixó ho fa la comissió á fi de que tot acte públich que ab aquet motiu pugui tenir lloch, no revesteixi un determinat carácter exclussiu.

S' acordá obrir una suscripció pública pera recaudar los fondos necessaris.

**

A més del concurs obert per l' «Orfeo Catalá» de Barcelona que publicárem la passada setmana, n' ha obert un altre l' esmentat «Orfeo». Un *Concurs de Capsaleras pera cartells*, ab el fi de ptemiar un projecte de capsalera artística destinada á ornar els cartells anunciadors de la «Festa de la Música Catalana»; de sos concerts y altres impresos, adjudicantse un premi de 500 pessetas y un accésit de 200, sens perjudici d' adjudicarne d' altres, si 'l Jurat aixís ho creu convenient.

El jurat es constituït pels senyors Joseph Masrera, Joan Llimona, Lluís Graner, Raymond Casellas y Joaquim Cabot y Rovira.

Imp. F. Badia, Dr. Dou, 14. — Barcelona

Biblioteca pública

DEL

"Ateneo 'Obrero" de Badalona

Oberta los días féyners:

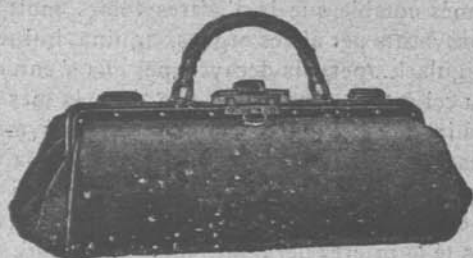
de las vuyt á dos quarts de deu del vespre

y 'ls festius:

De deu á dotze del matí

Fábrica de artículos de viatge de JOSEPH ARQUER

Mundos, Maletas, Sachs, Carteras, etc., etc.

Sach forma inglesa de pell. Novetat.

Elegancia. Solidesa y Baratura

DESDE 3 A 30 PTAS.

Lluch, 97. — BADALONA

CENTRE VITICOLA Y FORESTAL

CREAT EN L' ANY 1886

Importants vivers de ceps americans y arbres per producció y recreu. — Llevors del pais y extranjerass. — Maquinaria agrícola. — Compra-venda de fincas rústicas y urbanas y colocació de préstams hipotecaris desde 'l 3 y mitj p. °/o anyal. — Planos peritacions y direcció de explotacions agricolas.

DIRECCIÓ:

JOSEPH VENTURA GAUSACHS (Périt Agrónom)

Rector, 91.-BADALONA

ANIS DEL MOÑO

Se 'n venen frascos en lo kiosco instalat en la

Estació del ferro-carril de Badalona

DESPAIG:

Carrer de la Soletat, 7

Badalona

Vins embotellats

DE

PERE MARTI

PERA TAULA Y GENEROSOS

De venda en tendas y droguerías. * Servey á domicili

Despaig: Creu, 76. — BADALONA